ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
СУДЬЯЛАР ОЛИЙ КЕНГАШИ ҲУЗУРИДАГИ
СУДЬЯЛАР ОЛИЙ МАКТАБИ

ФУҚАРОЛИК ИШЛАРИ БЎЙИЧА СУДГА МУРОЖААТ ҚИЛИШ

Амалий қўлланма

Тошкент – 2024

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг Фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судининг Фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъатлари жойлашуви

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
СУДЬЯЛАР ОЛИЙ КЕНГАШИ ҲУЗУРИДАГИ
СУДЬЯЛАР ОЛИЙ МАКТАБИ

ФУҚАРОЛИК ИШЛАРИ БЎЙИЧА СУДГА МУРОЖААТ ҚИЛИШ

Амалий қўлланма

Тошкент – 2024

Амалий қўлланмани тайёрлашга масъул
Судьялар олий мактаби

Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши раиси
Х.Ёдгоровнинг умумий таҳрири остида

Муаллифлар:

И.Насриев – *Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби “Фуқаролик ҳуқуқи” кафедраси мудири, юридик фанлар доктори, профессор*

Ф.Мухитдинова – *Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби “Фуқаролик ҳуқуқи” кафедраси ўқитувчиси, юридик фанлар доктори*

А.Бабакулов – *Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби “Фуқаролик ҳуқуқи” кафедраси ўқитувчиси*

О.Шамсиддинова – *Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби Илмий тадқиқотларни мувофиқлаштириш бўлими бош мутахассиси, ю.ф.ф.д.*

Н.Абдусаматов – *Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби “Фуқаролик ҳуқуқи” кафедраси кабинет мудири*

Мазкур қўлланма Ўзбекистон Республикаси фуқаролик судларига аризалар билан мурожаат қилиш ва фукаролик судларида ишларни кўриш тартибига оид амалдаги қонун хужжатлари, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг қарорлари ва бошқа норматив-ҳуқуқий хужжатлар талаблари эътиборга олинган холда, Судьялар олий мактаби тингловчилари, олий ўқув юрти талабалари ва барча китобхонлар учун тайёрланган.

Ўзбекистон Республикаси Судъялар олий кенгаши ҳузуридаги Судъялар олий мактаби Кенгашининг 2024 йил 15 июндаги 6-сонли қарори билан тасдиқланиб, нашрга тавсия этилган

© Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги
Судьялар олий мактаби, 2024.

Фуқаролик ишлари бўйича Қўнғирот туманлараро суди	**Манзил:** Қўнғирот тумани, Р.Абдуллаев кўчаси, рақамсиз уй, **Тел:** 55 102 40 64, **Почта индекси:** 230600, **e-mail:** f.qungirot@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Беруний туманлараро суди	**Манзил:** Беруний тумани,Беруний кўчаси, рақамсиз уй, **Тел:** 55 102 40 63, **Почта индекси:** 230200, **e-mail:** f.beruniy@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Амударё туман суди	**Манзил:** Амударё тумани, Манғит шаҳар, «Дўстлик» МФЙ, Гурлан кўчаси, ракамсиз уй, **Тел:** 55 102 40 32, **Почта индекси:** 230700, **e-mail:** f.amudaryo@sud.uz

ХОРАЗМ ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Хоразм вилоят суди	**Манзил:** Хоразм вилояти, Урганч шаҳри, Машъал кўчаси 3-уй, **Тел:** 62 227 79 77 (ички рақам: 90030), **Почта индекси:** 220100, **e-mail:** j.xorazm@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Урганч туманлараро суди	**Манзил:** Урганч шаҳри, Ал-Хоразмий кўчаси, 107 уй, **Тел:** 62 227 77 86 (ички рақам: 90215), **Почта индекси:** 220100, **e-mail:** f.urganch@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Шовот туманлараро суди	**Манзил:** Шовот тумани, Туркистон кўчаси, 77 уй, **Тел:** 62 227 77 85 (ички рақам: 90435), **Почта индекси:** 221000, **e-mail:** f.shovot@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Боғот туманлараро суди	**Манзил:** Боғот тумани,Боғот шаҳарчаси, Наврўз кўчаси, 3 уй, **Тел:** 62 227 77 89 (ички рақам: 90115), **Почта индекси:** 220200, **e-mail:** f.bogot@sud.uz

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Қорақалпоғистон Республика-си суди	**Манзил:** Нукус шаҳар, И.Каримов кўчаси, 122 уй, **Тел:** 55 102 40 42 (ички рақам:145) **Почта индекси:** 230100 **e-mail:** qrs@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Нукус туманлараро суди	**Манзил:** Нукус шаҳар, А.Досназаров кўчаси 159 А-уй, **Тел:** 55 102 40 62, **Почта индекси:** 230103, **e-mail:** f.nukus@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Чимбой туманлараро суди	**Манзил:** Чимбой тумани,Дўстлик гузари кўчаси, рақамсиз уй, **Тел:** 55 102 40 54, **Почта индекси:** 231400, **e-mail:** f.chimboy@sud.uz

СУДГА МУРОЖААТ ҚИЛИШ ТАРТИБИ

Судга мурожаат қилиш ҳуқуқи

Судга мурожаат қилиш – суд орқали ҳимояланиш ҳуқуқини, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш кафолатларидан биридир. Суд орқали ҳимоя қилиш давлат томонидан фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишнинг асосий воситаларидан бири ҳисобланиб, у одил судловни таъминлаш орқали амалга оширилади.

Судга мурожаат қилиш ҳуқуқидан воз кечиш ҳақиқий эмас. (ФПК 3-модда 3-қисм)

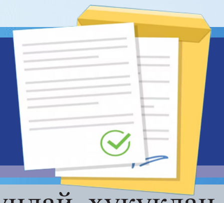

Судга мурожаат қилиш шахснинг ажралмас ҳуқуқи бўлиб, ҳеч ким бундай ҳуқуқдан маҳрум этилиши мумкин эмас. Шахснинг судга мурожаат қилиш ҳуқуқининг ажралмаслиги шунда ифодаланадики, ҳатто шахснинг ўзи ҳам бундай ҳуқуқдан воз кечиши мумкин эмас. Шахс муайян масала юзасидан судга мурожаат қилишни лозим топмаслиги ва судга мурожаат қилмаслиги мумкин, зеро, бу шахснинг мажбурияти эмас, ҳуқуқидир. Лекин судга мурожаат қилишни лозим топмаслик билан судга мурожаат қилиш ҳуқуқидан воз кечиш фарқли

СУДГА МУРОЖААТ ҚИЛИШДАН ОЛДИН ҲАЛ ҚИЛИНАДИГАН МАСАЛАЛАР

Давлат органлари давлат томонидан уларга берилган вазифа ва функцияларнинг амалга оширилиш хусусиятига қараб бир-биридан фарқланади. Давлат органларига фуқаролар мурожаатларининг тегишлилик бўйича амалга оширилиши ушбу жараён самарадорлигининг дастлабки муҳим шартларидан бири ҳисобланади. Ўзбекистон Республикасининг “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонуни 21-моддасининг биринчи қисмига кўра, муро- жаатлар уларда қўйилган масалаларни ҳал этиш ўз ваколати доирасига кирадиган давлат органига бевосита ёхуд бўйсунув тартибида юқори турувчи органга берилади.

Судга ариза билан мурожаат қилишдан олдин низо *__қайси судга__* (конституциявий, фуқаролик, иқтисодий, маъмурий ёки жиноят ишлари бўйича судлар) тегишли эканлигини билиш ортиқча сарсон- гарчиликнинг олдини олади, шахс манфаатига дахлдор масаланинг тез ва самарали ечилишини кафолатлайди.

Агарда судга қилинган мурожаат бўйича шахс (аризачи) дахлдор тараф бўлмаса, манфаатдор шахс номидан аризани иш юритиш ваколатига эга бўлмаган шахс берган бўлса, қонун қатор ҳуқуқий оқибатларни назарда тутади.

- ***Ариза кўрилмасдан қолдирилади***[1]
- ***Ариза қайтарилади***[2]
- ***Аризани қабул қилиш рад этилади***

АРИЗАЛАРНИ СУДГА ТОПШИРИШ ВА СУДДА КЎРИБ ЧИҚИШНИНГ АСОСИЙ БОСҚИЧЛАРИ

1-ҚАДАМ	2-ҚАДАМ	3-ҚАДАМ	4-ҚАДАМ	5-ҚАДАМ	6-ҚАДАМ
Аризани тайёрлаш	Аризани судга топшириш	Суд томонидан фуқаролик ишини қўзғатиш ёки аризани қабул қилишни рад қилиш	Суд томонидан аризани суд мажлисида кўришга тайёрлаш	Суд томонидан аризани суд мажлисида кўриш ва ҳал қилув қарорини эълон қилиш	Ҳал қилув қарорини ижро қилиш

Шунингдек фуқаролар судга мурожаат қилаётган даврида **қандай шаклда** мурожаат этиш кераклигига ҳам эътибор беришлари лозим. Фуқаролик процессуал кодексининг 4-моддасига биноан фуқаролар:

- фуқаролик ҳуқуқий муносабатлардан келиб чиқадиган низолар бўйича — даъво аризаси шаклида.
- буйруқ тартибида иш юритиш бўйича, алоҳида тартибда юритиладиган ишлар бўйича, шунингдек ФПКда назарда тутилган бошқа ҳолларда — ариза шаклида.
- Апелляция, кассация ёки тафтиш инстанцияси судларига мурожаат этилганда — шикоят (протест) шаклида амалга оширилади.

[1] Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик процессуал кодекси 122-моддасининг 2-банди.
[2] Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик процессуал кодекси 195-моддасининг 2-банди.

НАВОИЙ ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Навоий вилоят суди	**Манзил:** Навоий вилояти, Навоий шаҳар, Навоий кўчаси, 11А-уй, **Тел:** 79 222 01 24 (ички рақам: 85040) **Почта индекси:** 210100 **e-mail:** j.navoiy@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Кармана туманлараро суди	**Манзил:** Навоий шаҳар, Навоий кўчаси, 17-уй, **Тел:** 79 222 01 42 (ички рақам: 85121), **Почта индекси:** 210100, **e-mail:** f.karmana@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Навбаҳор туманлараро суди	**Манзил:** Навбаҳор тумани, Бешработ кўрғони, Бобур шоҳ кўчаси, 7 уй, **Тел:** 79 222 01 27 (ички рақам: 85276), **Почта индекси:** 210200, **e-mail:** f.navbahor@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Зарафшон туманлараро суди	**Манзил:** Зарафшон шаҳри, Марварид кўчаси, 19 уй, **Тел:** 79 222 01 43 (ички рақам: 85075), **Почта индекси:** 210300, **e-mail:** f.zarafshon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Учқудуқ туман суди	**Манзил:** Учқудуқ тумани, А.Темур кўчаси, 46 уй, **Тел:** 79 222 01 43 (ички рақам: 85472), **Почта индекси:** 210900, **e-mail:** f.uchquduq@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Хатирчи туман суди	**Манзил:** Хатирчи туман, Янграбод кўрғони, Пулкан кўчаси, 60 уй, **Тел:** 79 222 01 21 (ички рақам: 85134), **Почта индекси:** 211000, **e-mail:** f.xatirchi@sud.uz

БУХОРО ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Бухоро вилоят суди	**Манзил:** Бухоро вилояти, Бухоро шаҳар, Янги хаёт кўчаси 122-уй, **Тел:** 65 220 01 14 (ички рақам: 80103) **Почта индекси:** 200100 **e-mail:** f.buxoro@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Бухоро туманлараро суди	**Манзил:** Бухоро шаҳри, Ғиждувон кўчаси,12 уй, **Тел:** 65 220 05 86 (ички рақам: 80859), **Почта индекси:** 200111, **e-mail:** f.buxoro.t@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Ғиждувон туманлараро суди	**Манзил:** Ғиждувон тумани, Ю.Ҳамадонийкўчаси, 54 уй, **Тел:** 65 220 05 97 (ички рақам: 81107), **Почта индекси:** 200501, **e-mail:** f.gijduvon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Когон туманлараро суди	**Манзил:** Когон шаҳри, Қоровулбозор шоҳ кўчаси, 2 уй, **Тел:** 65 220 05 96 (ички рақам: 80905), **Почта индекси:** 200705, **e-mail:** f.kogon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Қоракўл туманлараро суди	**Манзил:** Қоракўл тумани, Дўстлик МФЙ, Бухоро кўчаси, 152-уй, **Тел:** 65 220 06 13 (ички рақам: 81007), **Почта индекси:** 200800, **e-mail:** f.qorakul@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Ромитон туманлараро суди	**Манзил:** Ромитон тумани, А.Темур кўчаси, 40-уй, **Тел:** 65 220 07 11 (ички рақам: 80958), **Почта индекси:** 201000, **e-mail:** f.romitan@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Пешку туманлараро суди	**Манзил:** Пешку тумани, Амир Темур кўчаси,5 уй, **Тел:** 652200615 81055, **Почта индекси:** 201200, **e-mail:** f.peshku@sud.uz

Фуқаролар қандай йўллар билан судга ариза топширишлари мумкин?

Фуқаролик ишлари бўйича судлардаги фуқароларни қабули кунларида	Почта хизмати орқали	Электрон шаклда E-SUD Ахборот тизими орқали
1) Судга топшириладиган ҳужжатларни тайёрлаш; 2) Суддаги фуқароларни қабул қилиш кунлари ва белгиланган соатларда судга бориш; 3) Суд раиси ёки судьянинг қабулига кириш; 4) Суд раиси ёки судьяга ҳужжатларни топшириш	1) Судга топшириладиган ҳужжатларни тайёрлаш; 2) Почта бўлимига мурожаат қилиш; 3) Судга топшириладиган ҳужжатларни жўнатиш учун топшириш; 4) Ҳужжатлар топширилганлиги тўғрисида квитанция олиш	1) Судга топшириладиган ҳужжатларни тайёрлаш; 2) E-SUD ахборот тизимининг www.esud.uz сайтида рўйхатдан ўтиш; 3) Ахборот тизими томонидан жавобгар ҳамда ариза мазмуни ҳақида сўралган маълумотларни киритиш; 4) Иловаларни ахборот тизимига юклаш; 5) "Сақлаш ва хабардор қилиш" тугмасини босиш

Аризада кўрсатилиши керак бўлган маълумотлар:

- ариза берилаётган суднинг номи
- даъвогарнинг фамилияси, исми, отасининг исми, яшаш жойи, агар даъвогар ташкилот бўлса, унинг номи, жойлашган ери (почта манзили) ҳамда реквизитлари, шунингдек, агар ариза вакил томонидан берилаётган бўлса, вакилнинг фамилияси, исми, отасининг исми ва манзили;
- жавобгарнинг фамилияси, исми, отасининг исми, яшаш жойи, агар жавобгар ташкилот бўлса, унинг номи, жойлашган ери (почта манзили) ҳамда реквизитлари;
- даъвогарнинг талаби;
- агар даъво баҳоланиши керак бўлса, даъвонинг баҳоси;
- даъвогар ўз талабига асос қилиб кўрсатаётган ҳолатлар ва даъвогар томонидан баён қилинган ҳолатларни тасдиқловчи далиллар;
- жавобгар билан низони судгача ҳал қилиш тартибига риоя этилганлиги тўғрисидаги маълумотлар, башарти бу қонунда ёки шартномада назарда тутилган бўлса;

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Сурхондарё вилоят суди	**Манзил:** Сурхондарё вилояти, Термиз шаҳар, И.Каримов кўчаси, 286-Б уй, **Тел:** 76 228 19 00 (ички рақам: 75067) **Почта индекси:** 190111 **e-mail:** sur.devon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Термиз туманлараро суди	**Манзил:** Термиз шаҳри, Исо ат-Термизий кўчаси, 5 уй, **Тел:** 76 453-20-01 (ички рақам: 75568), **Почта индекси:** 190106, **e-mail:** f.termiz@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Денов туманлараро суди	**Манзил:** Денов шаҳри, Эзгу мақсад кўчаси, 63 уй, **Тел:** 76 453 20 05 (ички рақам: 75164) **Почта индекси:** 190500, **e-mail:** f.denov@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Қумқўрғон туманлараро суди	**Манзил:** Қумқўрғон тумани, Боғаро маҳалласи, Ўзбекистон шоҳ кўчаси, 3 уй, **Тел:** 76 453 20 04 (ички рақам: 75314), **Почта индекси:** 190900, **e-mail:** f.qumqurgon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Шеробод туманлараро суди	**Манзил:** Шеробод туман, Мустақиллик кучаси, 1-уй, **Тел:** 76 453 20 02 (ички рақам: 75677), **Почта индекси:** 191400, **e-mail:** f.sherobod@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Сариосиё туманлараро суди	**Манзил:** Сариосиё тумани Мехршавкат маҳалласи, Ёруғ кун кўчаси, **Тел:** 76 228 40 03 (ички рақам: 75472), **Почта индекси:** 191000, **e-mail:** f.sariosiyo@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Бойсун туман суди	**Манзил:** Бойсун тумани, Олмазор кўчаси, **Тел:** 76 453 20 06 (ички рақам: 75112), **Почта индекси:** 190400, **e-mail:** f.boysun@sud.uz

Фуқаролик ишлари бўйича Қарши туманлараро суди	**Манзил:** Қарши шаҳар, Хонобод кўчаси, 1а уй, **Тел:** 55 404 69 14 (ички рақам: 70211), **Почта индекси:** 180100, **e-mail:** f.qarshi@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Косон туманлараро суди	**Манзил:** Косон тумани, Дўстлик МФЙ, Мустақиллик кўчаси, 116 уй, **Тел:** 55 40 69 26 (ички рақам: 70421), **Почта индекси:** 180800, **e-mail:** f.koson@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Яккабоғ туманлараро суди	**Манзил:** Яккабоғ тумани, А. Темур кўчаси, рақамсиз уй, **Тел:** 55 404 69 33 (ички рақам: 70621), **Почта индекси:** 181400, **e-mail:** f.yakkabog@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Ғузор туманлараро суди	**Манзил:** Ғузор туман, Ўзбекистон кўчаси, 72 уй, **Тел:** 55 404 69 18 (ички рақам: 70071), **Почта индекси:** 180300, **e-mail:** f.guzor@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Шахрисабз туманлараро суди	**Манзил:** Шахрисабз шаҳри, Ипак йўли кўчаси, 140 уй, т **Тел:** 55 404 69 17 (ички рақам: 70671), **Почта индекси:** 181306, **e-mail:** f.shaxrisabz@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Касби туманлараро суди	**Манзил:** Касби тумани, Муғлон шаҳарчаси, Мустақиллик кўчаси 14 уй, **Тел:** 55 404 69 23 (ички рақам: 70321), **Почта индекси:** 180600, **e-mail:** f.kasbi@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Чироқчи туман суди	**Манзил:** Чироқчи тумани, Чоштепа МФЙ, Дам 2 массиви 1 уй, **Тел:** 55 404 69 31 (ички рақам: 70621), **Почта индекси:** 181200, **e-mail:** f.chiroqchi@sud.uz

ФУҚАРОЛИК ПРОЦЕССУАЛ КОДЕКСИНИНГ 172-МОДДАСИГА КЎРА СУД БУЙРУҒИНИ ЧИҚАРИШ ТЎҒРИСИДАГИ АРИЗАДА ҚУЙИДАГИЛАР КЎРСАТИЛИШИ ЛОЗИМ:

1) ариза берилаётган суднинг номи;

2) ундирувчининг фамилияси, исми, отасининг исми (номи), унинг яшаш жойи ёки жойлашган ери (почта манзили) ҳамда юридик шахснинг реквизитлари;

3) қарздорнинг фамилияси, исми, отасининг исми (номи), унинг яшаш жойи ёки жойлашган ери (почта манзили) ҳамда юридик шахснинг реквизитлари;

4) ундирувчининг талаби ва талабга асос бўлган ҳолатлар;

5) ундирилаётган қарздорлик вужудга келган давр;

5^1) тўланмаган тўловлар суммасининг ҳисоб-китоби ва ундирув қаратилаётган, қарздорнинг мажбуриятлари бажарилишининг таъминоти сифатида турган кўчар мол-мулкнинг тавсифи;

6) арз қилинган талабни тасдиқловчи, илова қилинаётган ҳужжатларнинг рўйхати.

Суд буйруғини бериш тўғрисидаги аризада ундирувчи ёки унинг вакилининг телефонлари, факслари рақамлари, электрон почта манзили кўрсатилиши мумкин.

Кўчар мол-мулк талаб қилинган тақдирда, аризада ушбу мол-мулкнинг қиймати кўрсатилиши лозим.

Суд буйруғини бериш тўғрисидаги ариза ундирувчи ёки унинг вакили томонидан имзоланади. Вакил томонидан берилаётган аризага унинг ваколатларини тасдиқловчи ҳужжат илова қилиниши керак.

Суд буйруғи берилганидан кейин суд унинг кўчирма нусхасини дарҳол қарздорга юборади. Суд буйруғи бир вақтда ижро ҳужжати кучига ҳам эга бўлиб, суд буйруғи бўйича ундирув буйруқ берилганидан кейин ўн кунлик муддат ўтгандан кейин ва суд ҳужжатларини ижро этиш учун белгиланган тартибда амалга оширилади.

Қарздор арз қилинган талабга қарши эътирозларини буйруқни берган судга суд буйруғининг кўчирма нусхасини олган кундан эътиборан ўн кунлик муддатда юборишга ҳақли бўлиб, бундай ҳолда судья суд буйруғини бекор қилиб, бу ҳақда ажрим чиқаради.

Эслатма: *Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленуми қарори 2006 йил 3 февраль №4 “Буйруқ тартибида иш юритишни тартибга солувчи қонун нормаларини қўллашнинг айрим масаллари тўғрисида”*

СУД ХАРАЖАТЛАРИ

Ишда иштирок этувчи шахсларнинг ва суднинг ишни кўриш билан боғлиқ чиқимлари

Давлат божи

Юридик аҳамиятга молик ҳаракатларни амалга оширганлик ва (ёки) бундай ҳаракатлар учун ваколатли муассасалар ёки мансабдор шахслар томонидан ҳужжатлар берганлик учун олинадиган мажбурия тўлов.

Ишни кўриш билан боғлиқ чиқимлар

Гувоҳлар, экспертлар, мутахассислар, таржимонларга тўланиши лозим бўлган суммалар, жойга бориб кўздан кечириш билан боғлиқ бўлган харажатлар, жавобгарни қидириш учун қилинганхаражатлар, суднинг ҳал қилув қарорини ижро этиш билан боғлиқ харажатлар.

Фуқаролик ишлари бўйича Андижон туманлараро суди	**Манзил:** Андижон шаҳри, Тошкент кўчаси, 4-уй, **Тел:** 74 224-37-17 (ички рақам: 60140), **Почта индекси:** 170126, **e-mail:** f.andijon.t@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Асака туманлараро суди	**Манзил:** Асака тумани, Янгисор кўчаси, 1-уй, **Тел:** 74 224-37-27 (ички рақам: 60241), **Почта индекси:** 170200, **e-mail:** f.asaka@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Бўстон туманлараро суди	**Манзил:** Бўстон тумани, Мустақиллик кўчаси, 36-уй, **Тел:** 74 224-37-47 (ички рақам: 60323), **Почта индекси:** 170500, **e-mail:** f.buz@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Избоскан туманлараро суди	**Манзил:** Избоскан тумани, Пойтуғ шаҳри, Мирзо Улуғбек кўчаси, 2-уй, **Тел:** 74 224-37-57 (ички рақам: 60440), **Почта индекси:** 171200, **e-mail:** f.izboskan@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Хўжаобод туманлараро суди	**Манзил:** Хўжаобод тумани, Покният кўчаси, 2-уй, **Тел:** 74 224-37-87 (ички рақам: 60734), **Почта индекси:** 171400, **e-mail:** f.xujaobod@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Қўрғонтепа туманлараро суди	**Манзил:** Қўрғонтепа шаҳри, Мустақиллик кўчаси, 50 а -уй, **Тел:** 74 224-37-67 60532, **Почта индекси:** 170700, **e-mail:** f.qurgontepa@sud.uz

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Қарқадарё вилоят суди	**Манзил:** Қашқадарё вилояти, Қарши шаҳри, Бунёдкорлик кўчаси 10 А уй, **Тел:** 55 404 69 10 (ички рақам: 70751) **Почта индекси:** 180117 **e-mail:** j.qashqadaryo@sud.uz

НАМАНГАН ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Наманган вилояти суди	**Манзил:** Наманган шаҳар, Лутфий кўчаси, 6-уй **Тел:** 69 211-10-56 (ички рақам: 50039). **Почта индекси:** 160127 **e-mail:** f.namangan@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Чуст туманлараро суди	**Манзил:** Чуст шаҳри, Чустий кўчаси, 5 уй, **Тел:** 69-211-12-51 (ички рақам: 50326), **Почта индекси:** 717200, **e-mail:** f.chust@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Наманган туманлараро суди	**Манзил:** Наманган шаҳар, Марғлон кўчаси, 105-уй, **Тел:** 69-211-12-32 (ички рақам: 50138), **Почта индекси:** 716011, **e-mail:** f.namangan.t@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Янгиқўрғон туманлараро суди	**Манзил:** Янгиқўрғон шаҳарчаси, Чортоқ кўчаси, 15 уй, **Тел:** 69-211-12-53 50425, **Почта индекси:**161200, **e-mail:** f.yangiqurgon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Учқўрғон туманлараро суди	**Манзил:** Учқўрғон шаҳри, Нодира кўчаси, 4 уй, **Тел:** 69-211-12-46 50225, **Почта индекси:** 160900, **e-mail:** f.uchqurgon@sud.uz

АНДИЖОН ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Андижон туманлараро суди	**Манзил:** Андижон вилояти, Андижон шаҳри, Навоий шоҳкўчаси, 41-уй, **Тел:** 74 224-42-44 (ички рақам: 60025) **Почта индекси:** 170100, **e-mail:** f.andijon@sud.uz

Ўзбекистон Республикасининг “Давлат божи тўғрисида”ги Қонуни 3-моддасига мувофиқ **давлат божи деганда,** юридик аҳамиятга молик ҳаракатларни амалга оширганлик ва (ёки) бундай ҳаракатлар учун ваколатли муассасалар ва (ёки) ман- сабдор шахслар томонидан ҳужжатлар берганлик учун олина- диган мажбурий тўлов тушунилади.

Давлат божи ариза, даъво аризаси шикоят (апелляция, кассация) судга берилгунга қа- дар тўланади. Фақат қонунда белгиланган ҳоллардагина давлат божи тўланмаган ҳолда даъво аризасини қабул қилиб, фуқаролик иши қўзғатилишига йўл қўйилади.

Улар қуйидагилар:

1. Қонунга кўра тўловчи давлат божи тўлашдан озод қилинган бўлса;
2. Давлат божи тўлаш кечиктирилган бўлса;
3. Давлат божи бўлиб-бўлиб тўланадиган (миқдор камайтирилганда қисман) ҳолларда.

Давлат божидан озод қилишга фақат қонунда белгиланган ҳолларда йўл қўйилади ва судьяга давлат божи тўлашдан озод қилиш ваколати берилмаган.

Ўзбекистон Республикаси ФПКнинг 133-моддасининг иккинчи қисми, 193-моддаси мазмунига кўра, судья фуқаролик ишини қўзғатиш босқичида аризачининг илтимосномаси бўйича, уни мулкий аҳволига қараб, давлат божини тўлашни кечиктиришга, бўлиб-бўлиб тўлашга ва миқдорини камайтиришга ҳақли.

ҚАРШИ ДАЪВО АРИЗАСИ ТУШУНЧАСИ, УНИ ТАҚДИМ ЭТИШ ТАРТИБИ ВА ШАРТЛАРИ

Жавобгарнинг даъвогар талабларига нисбатан билдирган қарши талаблари қарши даъво аризаси тарикасида расмийлаштирилади.

Бундай даъво суд иш юзасидан ҳал қилув қарори чиқаргунига қадар дастлабки даъво билан бирга кўриб чиқилиши учун тақдим этилади.

Қарши даъвони тақдим этиш даъво тақдим этиш тўғрисидаги умумий қоидаларга биноан амалга оширилади.

Ишни судда кўришда тарафларнинг тортишуви ва тенг ҳуқуқлилигини амалда таъминлаш мақсадида судья ишни судда кўришга тайёргарлик жараёнидаёқ жавобгарга қарши талаблар тақдим этиш ҳуқуқига эга эканлигини тушунтириши лозим.

Фуқаролик процессуал кодексининг 37-моддасига кўра қарши даъво ўзининг судловга тааллуқлилигидан қатъи назар, дастлабки даъво кўриладиган жойдаги судда тақдим этилади.

Фуқаролик ишлари бўйича Фарғона туманлараро суди	**Манзил:** Фарғона шаҳри, Фаробий кўчаси, 12 А уй, **Тел:** 73 249-15-21 (ички рақам: 40634), **Почта индекси:** 150105, **e-mail:** f.fargona.t@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Қўқон туманлараро суди	**Манзил:** Қўқон шаҳри, Имом Бухорий кўчаси, 37 уй, **Тел:** 73 249-15-22 (ички рақам: 40656), **Почта индекси:** 150700, **e-mail:** j.quqon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Марғилон туманлараро суди	**Манзил:** Марғилон шаҳри, Нурафшон кўчаси, 7-уй, **Тел:** 73 249-15-24 (ички рақам: 40705), **Почта индекси:** 151100, **e-mail:** f.margilon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Риштон туманлараро суди	**Манзил:** Риштон тумани, Марказ МФЙ, Б.Рошидоний кўчаси, 187 А уй, **Тел:** 73-249-15-25 (40729), **Почта индекси:** 151300, **e-mail:** f.rishton@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Ўзбекистон туманлараро суди	**Манзил:** Ўзбекистон тумани, Конизар қишлоғи, Навоий кўчаси, 18 уй, **Тел:** 73-249-15-23 (ички рақам: 40679), **Почта индекси:** 151802, **e-mail:** f.uzbekiston@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Сўх туман суди	**Манзил:** Сўх тумани, Ровон шаҳарча-си, А.Темур кўчаси, рақамсиз уй, **Тел:** 73-249-15-26 (ички рақам: 40752), **Почта индекси:** 151400, **e-mail:** f.sox@sud.uz

Фуқаролик ишлари бўйича Жомбой туманлараро суди	**Манзил:** Жомбой тумани, Катта ўзбек тракти,Тошкент кўчаси, 35 уй, **Тел:** 55 706-70-28 (ички рақам: 30824), **Почта индекси:** 140400, **e-mail:** f.jomboy@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Пастдарғом туман суди	**Манзил:** Пастдарғом тумани, Гўзалкент маҳалласи, **Тел:** 55 706-70-34 (ички рақам: 30827), **Почта индекси:** 140504, **e-mail:** f.pastdargom.@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Пайариқ туманлараро суди	**Манзил:** Пайариқ тумани, Пайариқ шаҳри, Пайариқнинг 50-йиллиги кўчаси, 4 уй, **Тел:** 55 706-70-33 (ички рақам: 30826), **Почта индекси:** 141300, **e-mail:** f.payariq@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Нуробод туман суди	**Манзил:** Нуробод тумани, Нуробод шаҳри, Амир Темур кўчаси, 14 уй, **Тел:** 55 706-70-32 (ички рақам: 30828), **Почта индекси:** 141100, **e-mail:** f.nurobod@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Ургут туман суди	**Манзил:** Ургут шаҳар, Навоийшох кўчаси, 98 уй, **Тел:** 55-706-70-36 (ички рақам: 30829), **Почта индекси:** 141600, **e-mail:** f.urgut@sud.uz

ФАРҒОНА ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Фарғона вилоят суди	**Манзил:** Фарғона вилояти, Фарғона шахар, Янгисой кўчаси, 2-уй, **Тел:** 73 2491520 (ички рақам: 40611) **Почта индекси:** 150100 **e-mail:** j.fargona@sud.uz

ФУҚАРОЛИК НИЗОСИДА ДАЛИЛЛАР

Аноним хатларда ва келиб чиқиши номаълум бўлган ёки қонунни бузган холда олинган бошқа маълумотлар далил бўла олмайди.

Ҳар бир тараф ўзининг талаблари ва эътирозларига асос қилиб кўрсатган ҳолатларни исботлаши шарт.

Далиллар тарафлар ва ишда иштирок этувчи бошқа шахслар томонидан тақдим этилади. Суд уларга қўшимча далиллар тақдим қилишни таклиф этиши мумкин. Агар қўшимча далиллар тақдим этиш тарафлар ва ишда иштирок этувчи бошқа шахслар учун қийинчилик туғдирса, уларга суд далиллар тўплашда уларнинг илтимосномасига кўра кўмаклашади.

Тарафлар, учинчи шахслар ва уларнинг қонуний вакилларининг тушунтиришлари

- иш учун аҳамиятга эга бўлган ҳолатлар тўғрисидаги тушунтиришлари ҳисобланади
- ёзма ва оғзаки шаклда бўлиши мумкин

Гувоҳларнинг кўрсатувлари

- Ишга доир бирор ҳолатдан хабардор бўлган ҳар қандай шахс гувоҳ бўла олади
- гувоҳ рўй берган ҳодисаларни ўзлаштиришга, ёдида сақлашга ва улар тўғрисида маълумот беришга қобилиятли бўлиши лозим.

Ёзма далиллар

- Иш учун аҳамиятга эга бўлган ҳолатлар тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олган ҳужжатлар, шартномалар, маълумотномалар, ишга оид ёзишмалар, рақамли, график ёзув шаклида бажарилган ҳужжатлар ва материаллар, шу жумладан факс, электрон ёки бошқа алоқа воситасида ёхуд ҳужжатнинг ҳақиқийлигини аниқлаш имконини берадиган ўзга усулда олинган бошқа ҳужжатлар ва материаллар ёзма далиллардир.

- ✓ **Ёзма далилни тақдим этувчи шахс ушбу далил билан иш учун аҳамиятга эга бўлган қандай ҳолатларни аниқлаш мумкин эканлигини кўрсатиши, талаб қилиб олиш ҳақида илтимоснома тақдим этилганда эса бу қандай далил эканлигини кўрсатиши ва ёзма далил муайян шахсда деб ҳисоблаши учун қандай асоси борлигини кўрсатиши шарт.**
- ✓ **Суд томонидан давлат органларидан, ташкилотлардан ёки фуқаролардан талаб қилинадиган ёзма далиллар бевосита судга юборилади.**
- ✓ **Ёзма далилларнинг асли ёки тегишли тарзда тасдиқланган кўчирма нусхаси тақдим этилади. Агар ҳужжатнинг кўчирма нусхаси тақдим этилган бўлса, суд зарур ҳолларда, унинг аслини тақдим этишни талаб қилишга ҳақли. Агар кўриб чиқилаётган ишга ҳужжатнинг фақат бир қисми тааллуқли бўлса, ундан тасдиқланган кўчирма нусха тақдим этилиши мумкин.**
- ✓ **Судга тақдим этилаётган, тўлиқ ёки қисман чет тилида тузилган ёзма далилларга уларнинг тегишли тарзда тасдиқланган таржималари илова қилинади.**

Ашёвий далиллар

- Ишни мазмунан ҳал қилиш учун аҳамиятга эга бўлган ҳолатларни аниқлаш воситаси бўлиб хизмат қилиши мумкин бўлган предметлар ашёвий далиллардир.
- Суд томонидан фуқаролар ва ташкилотлардан талаб қилинаётган ашёвий далиллар бевосита судга юборилади.
- Суд далилларни судга олиб келиш имконияти бўлмаган ёки қийин бўлган, шунингдек ашёвий далиллар тез бузиладиган ҳолларда, уларни кўздан кечиришни ва текширишни улар жойлашган ерда амалга ошириши мумкин.
- Озиқ-овқатлар ва тез бузиладиган бошқа ашёлар ишда иштирок этувчи шахсларни хабардор қилган ҳолда, суд томонидан дарҳол кўздан кечирилади.

Фуқаролик ишлари бўйича Пахтакор туман суди	**Манзил:** Пахтакор тумани, Юнус Ражабий кўчаси, 1-уй, **Тел:** 55 152-05-64 (ички рақам: 25507), **Почта индекси:** 130900, **e-mail:** m.paxtakor@sud.uz

САМАРҚАНД ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Самарқанд вилоят суди	**Манзил:** Самарқанд шаҳар, “Мингтут” кўчаси, 2-уй **Тел:** 55-706-70-05 (ички рақам: 30010) **Почта индекси:** 140100 **e-mail:** f.samarqand@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Самарқанд шаҳар суди	**Манзил:** Самарқанд шаҳар, “А.Баходирхон” кўчаси, 1-А-уй, **Тел:** 55-706-70-27 (ички рақам: 30821), **Почта индекси:** 140100, **e-mail:** f.samarqand.sh@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Каттақўрғон туманлараро суди	**Манзил:** Каттақурғон тумани Кадан қурғони Мустақиллик кўчаси 37 уй, **Тел:** 55 706-70-31 (ички рақам: 30822), **Почта индекси:** 141408, **e-mail:** f.kattaqurgon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Иштихон туманлараро суди	**Манзил:** Иштихон шаҳар А.Темур кўчаси 6 уй, **Тел:** 55 706-70-29 (ички рақам: 30823), **Почта индекси:** 140700, **e-mail:** f.ishtixon@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Тайлоқ туманлараро суди	**Манзил:** Тайлоқ тумани, Тайлоқ шаҳарчаси, Мустақиллик кўчаси, 8-уй, **Тел:** 55 706-70-35 (ички рақам: 30825), **Почта индекси:** 141500, **e-mail:** f.tayloq@sud.uz

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Жиззах вилоят суди	**Манзил:** Жиззах вилояти, Жиззах шаҳар, О.Азимов кўчаси, 15 уй, **Тел:** 55 152-05-71 (ички рақам: 25035) **Почта индекси:** 130105, **e-mail:** f.jizzah@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Жиззах туманлараро суди	**Манзил:** Жиззах шаҳри, Ислом Каримов кўчаси, Қассоблик маҳалласи, рақамсиз уй, **Тел:** 55 152-05-69 (ички рақам: 25272) **Почта индекси:** 130104, **e-mail:** f.jizzah.t@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Дўстлик туманлараро суди	**Манзил:** Дўстлик тумани, А.Навоий МФЙ, Арнасой кўчаси 1 уй, **Тел:** 55 152-05-81 (ички рақам: 25213), **Почта индекси:** 131500, **e-mail:** f.dustlik@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Зарбдор туманлараро суди	**Манзил:** Зомин туман Ширин ҚФЙ, Небўса қишлоғи, рақамсиз уй, **Тел:** 55 152-05-74 (ички рақам: 25413), **Почта индекси:** 130800, **e-mail:** f.zarbdor@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Ғаллаорол туманлараро суди	**Манзил:** Ғаллаорол тумани, Сарбозор МФЙ, Шодлик кўчаси, 17-уй, **Тел:** 55 152-05-99 (ички рақам: 25159), **Почта индекси:** 131400, **e-mail:** f.gallaorol@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Фориш туман суди	**Манзил:** Фориш тумани, Оқтепа МФЙ, Тутак массиви, рақамсиз уй, **Тел:** 55 152-05-73 (ички рақам: 25561), **Почта индекси:** 131200, **e-mail:** f.forish@sud.uz

Экспертнинг хулосаси

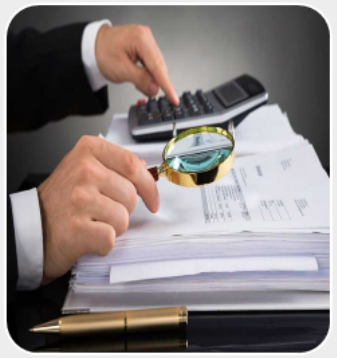

- Суд экспертизаси бу суд эксперти томонидан иш муҳокамаси чоғида келиб чиққан, фан, техника, санъат ёки ҳунар соҳасида махсус билимларни талаб қиладиган масалаларни текшириш ва хулоса беришдан иборат процессуал жараёндир.
- Экспертиза судда ўтказилади ёки текширишнинг хусусияти тақозо этса ёхуд текшириладиган буюмни судга келтиришнинг имкони бўлмаса ёки келтириш қийин бўлса, суддан ташқарида амалга оширилади.
- Эксперт (экспертлар комиссияси) текширишларни ўтказиб бўлганидан кейин тегишинча эксперт ёхуд экспертлар комиссияси таркибига кирувчи ҳар бир эксперт имзоси билан тасдиқланадиган хулоса тузади.
- Текшириш тугаганидан сўнг хулоса, текшириш объектлари ва иш материаллари экспертизани тайинлаган судга юборилади.

Мутахассис маслаҳати (тушунтириши)

мутахассис - бу далилларни тўплаш, текшириш ва баҳолашда маслаҳатлар (тушунтиришлар) бериш йўли билан кўмаклашиш ҳамда илмий-техника воситаларини қўллашда ёрдам бериш мақсадида фан, техника, санъат ёки ҳунар соҳасида махсус билим ва кўникмага эга бўлган, ишнинг якунидан манфаатдор бўлмаган шахсдир (педагог, фотограф, курувчи, шифокор)

экспертдан фарқли ўлароқ, мутахассис ишнинг ҳақиқий ҳолатлари ҳақидаги янги билимларни олишга қаратилган тадқиқотларни ўтказа олмайди.

Мутахассис судга оғзаки ёки ёзма шаклда маслаҳат (тушунтириш) беради.

Аризани алоҳида иш юритиш тартибида кўриш

Алоҳида иш юритиш тартибида кўриладиган ариза шахснинг ўз манфаатларига дахлдор ҳолатни суднинг ҳал қилув қарори билан тасдиқлаш ҳақидаги мурожаатидир.

Суд томонидан алоҳида тартибда иш юритишнинг ўзига хос хусусияти шундаки, талабда ҳуқуқ тўғрисида низо бўлмайди. Мазкур тоифа ишда қатнашувчи шахслар аризачилар ва бошқа манфаатдор шахслар ҳисобланадилар.

ФУҚАРОЛИК ПРОЦЕССУАЛ КОДЕКСИНИНГ 293-МОДДАСИГА КЎРА АЛОҲИДА ИШ ЮРИТИШ ТАРТИБИДА КЎРИЛАДИГАН ИШЛАРГА ҚУЙИДАГИЛАР КИРАДИ:

1) юридик аҳамиятга эга бўлган фактларни аниқлаш тўғрисидаги;
2) болани фарзандликка олиш (бундан буён матнда фарзандликка олиш деб юритилади) ҳақидаги;
3) фуқарони бедарак йўқолган деб топиш ва фуқарони вафот этган деб эълон қилиш тўғрисидаги;
4) фуқарони муомала лаёқати чекланган ёки муомалага лаёқатсиз деб топиш ҳақидаги;
5) шахсни ғайриихтиёрий тартибда психиатрия стационарига ётқизиш тўғрисидаги ёки унинг ушбу муассасада ётиши муддатини узайтириш ҳақидаги;
6) шахсни сил касаллигига қарши кураш муассасасининг ихтисослаштирилган бўлимига ғайриихтиёрий тартибда ётқизиш тўғрисидаги ёки унинг ушбу муассасада ётиши муддатини узайтириш ҳақидаги;
7) вояга етмаган шахсни тўлиқ муомалага лаёқатли деб эълон қилиш (эмансипация) тўғрисидаги;
8) мол-мулкни (ашёни) эгасиз деб топиш ҳақидаги;
9) тақдим этувчига деб берилган ҳужжатлар йўқолган тақдирда, улар бўйича ҳуқуқларни тиклаш (чақириб иш юритиш) тўғрисидаги;
10) йўқолган суд ишини юритишни тиклаш тўғрисидаги.

Алоҳида иш юритиш тартибида кўриладиган аризада агар мазкур ариза юридик аҳамиятга эга бўлган фактларни аниқлаш тўғрисида бўлса, муайян фактни аниқлаш аризачига қандай мақсадлар учун зарур эканлиги кўрсатилиши, шунингдек, аризачининг тегишли ҳужжатларни олиш имкониятига эга эмаслигини ёхуд йўқолган ҳужжатларни тиклаб бўлмаслигини тасдиқловчи далиллар келтирилиши керак.

СИРДАРЁ ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Фуқаролик ишлари бўйича Сирдарё вилоят суди	**Манзил:** Гулистон шаҳри, Islom Karimov кўчаси, 68 уй, **Тел:** 55-651-35-35 (ички рақам: 20024), **Почта индекси:** 120100, **e-mail:** fib.sir@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Гулистон туманлараро суди	**Манзил:** Гулистон шаҳри, Islom Karimov кўчаси, 1 уй, **Тел:** 55-651-35-52 (ички рақам: 20177), **Почта индекси:** 120100, **e-mail:** fib.sir.gls@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Сирдарё туманлараро суди	**Манзил:** Сирдарё шаҳри, Zavqbaxsh кўчаси,1 А уй, **Тел:** 55-651-35-57 (ички рақам: 20419), **Почта индекси:** 120600, **e-mail:** fib.sir.srt@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Оқолтин туманлараро суди	**Манзил:** Сардоба шаҳарчаси, Гулистон кўчаси, рақамсиз уй, **Тел:** 55-651-35-36 (ички рақам: 20263), **Почта индекси:** 120500, **e-mail:** fib.sir.oqt@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Боёвут туманлараро суди	**Манзил:** Боёвут шаҳарчаси,Тинчлик кўчаси,26 уй, **Тел:** 55-651-35-45 (ички рақам: 20062), **Почта индекси:** 120200, **e-mail:** fib.sir.bvt@sud.uz

Фуқаролик ишлари бўйича Зангиота туманлараро суди	**Манзил:** Зангиота тумани, Қатартол қишлоғи, Учтепа МФЙ худуди, **Тел:** 55-517-02-37 (ички рақам: 10627), **Почта индекси:** 111800, **e-mail:** f.zangiota@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Ўртачирчиқ туманлараро суди	**Манзил:** Ўртачирчиқ тумани, "Қорасув" ҚФЙ, Темирчи кўчаси, 3 А уй, **Тел:** 55-517-02-74 (ички рақам: 10806), **Почта индекси:** 111507, **e-mail:** f.urtachirchiq@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Оҳангарон туманлараро суди	**Манзил:** Оҳангарон шаҳар, Эзгулик кўчаси, 100-уй, **Тел:** 55-517-02-73 (ички рақам: 10981), **Почта индекси:** 110300, **e-mail:** f.oxangaron@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Бекобод туманлараро суди	**Манзил:** Бекобод шаҳар, 12-даха, Туркистон МФЙ, Ғ.Ғулом кўчаси, **Тел:** 55-517-02-33 (ички рақам: 10921), **Почта индекси:** 110503, **e-mail:** f.bekobod@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Юқоричирчиқ туманлараро суди	**Манзил:** Юқоричирчиқ тумани Чумчуқжар маҳалласи, **Тел:** 55-517-02-32 (ички рақам: 10861), **Почта индекси:** 111500, **e-mail:** f.yuqorichirchiq@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Қуйичирчиқ туманлараро суди	**Манзил:** Қуйичирчиқ тумани, Дўстлик-1 МФЙ, **Тел:** 55-517-02-55 (ички рақам: 10682), **Почта индекси:** 110910, **e-mail:** f.quyichirchiq@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Янгийўл туман суди	**Манзил:** Янгийўл шаҳар, Навруз МФЙ, Ш.Рашидов ва Самарқанд кўчалари муюлиши, **Тел:** 55-517-02-75 (ички рақам: 11041), **Почта индекси:** 112000, **e-mail:** f.yangiyul@sud.uz

АРИЗАНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ ВА ФУҚАРОЛИК ИШИ ҚЎЗҒАТИШ

Ариза бўйича суд томонидан қабул қилинадиган қарорлар

ФПКнинг 192-моддасига асосан судга **келиб тушган ариза асосида судья 10 кун ичида қуйидаги хужжатларни қабул қилади:**

- аризани иш юритишга қабул қилиш тўғрисидаги ажрим
- аризани қабул қилишни рад этиш тўғрисидаги ажрим
- аризани қайтариш ҳақидаги ажрим

Ушбу ажримларнинг кўчирма нусхаси ариза ва унга илова қилинган хужжатлар билан бирга аризачига ажрим чиқарилгандан кейинги кундан кечиктирмай юборилади

АРИЗАНИ ИШ ЮРИТИШГА ҚАБУЛ ҚИЛИШНИ РАД ЭТИШ АСОСЛАРИ

ФПКнинг 194-моддасига асосан суд аризани иш юритишга қабул қилишни қуйидаги ҳолларда рад этади, агар:

1. Арз қилинаётган талаб фуқаролик ишлари бўйича судга тааллуқли бўлмаса;

2. Фуқаролик ишлари бўйича суднинг, иқтисодий суднинг ёки маъмурий суднинг ёхуд чет давлат ваколатли судининг айни бир тарафлар ўртасидаги, айни бир предмет тўғрисидаги ва айни бир асослар бўйича низо юзасидан қонуний кучга кирган ҳал қилув қарори ёки даъвогарнинг арз қилинган талабларидан воз кечишини қабул қилиш тўғрисидаги ёхуд тарафларнинг келишув битимини тасдиқлаш ҳақидаги ажрими мавжуд бўлса;

3. Фуқаролик ишлари бўйича суднинг, ҳакамлик судининг иш юритишида айни бир тарафлар ўртасидаги, айни бир предмет тўғрисидаги ва айни бир асослар бўйича низо юзасидан иш мавжуд бўлса;

4. Айни бир шахслар ўртасидаги, айни бир предмет тўғрисидаги ва айни бир асослар бўйича низо юзасидан ҳакамлик судининг қабул қилинган, қонуний кучга кирган ҳал қилув қарори бўлса, бундан фуқаролик ишлар бўйича суд ҳакамлик судининг ҳал қилув қарорини мажбурий ижро этиш учун ижро варақасини беришни рад этган ҳоллар мустасно;

5. Айни бир шахслар ўртасидаги, айни бир предмет тўғрисидаги ва айни бир асослар бўйича низо юзасидан ҳакамлик муҳокамасини тугатиш тўғрисида чиқарилган ажрим бўлса, бундан ҳакамлик судида ушбу низони кўриб чиқиш ваколати мавжуд эмаслиги сабабли ҳакамлик муҳокамаси тугатилганлиги ҳолати мустасно.

Бунда судьянинг аризани иш юритишга қабул қилишни рад этиши судга иккинчи марта мурожаат этишга тўсқинлик қилади.

Агар талаб судга тааллуқли бўлмаса ва низони ҳал этиш бошқа давлат органининг ваколатига тааллуқли бўлса, ажримда судья аризачи қайси органга мурожаат қилиши лозимлигини кўрсатиши шарт.

Фуқаролик ишлари бўйича Миробод туманлараро суди	**Манзил:** Миробод тумани, Миробод кўчаси 19-уй, **Тел:** (55) 501-11-02 (ички рақам: 02718) **Почта индекси:** 100031, **e-mail:** f.mirobod@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Учтепа туманлараро суди	**Манзил:** Тошкент шаҳри, Учтепа тумани, Фозилтепа кўчаси, 42-а уй, **Тел:** (55) 501-00-94 (ички рақам: 02935) **Почта индекси:** 100126, **e-mail:** f.uchtepa@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Шайхонтоҳур туманлараро суди	**Манзил:** Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур тумани, А.Навоий кўчаси, 7 уй, **Тел:** (55) 501-10-30 (ички рақам: 02816) **Почта индекси:** 100011, **e-mail:** f.shayxontoxur@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Яккасарой туманлараро суди	**Манзил:** Тошкент шаҳри, Сирғали тумани, Янги Сирғали кўчаси, рақамсиз уй, **Тел:** (55) 501-09-03 (ички рақам: 02914) **Почта индекси:** 100085, **e-mail:** f.yakkasaroy@sud.uz

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Тошкент вилояти фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати	**Манзил:** Тошкент шаҳар, Яккасарой тумани, Ш.Руставели кўчаси, 93 уй, **Тел:** 55-510-74-74 (ички рақам: 10043) **Почта индекси:** 100091 **e-mail:** j.toshkent.v@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Чирчиқ туманлараро суди	**Манзил:** Чирчиқ шаҳри, Истиқбол кўчаси, 8 уй, **Тел:** 55-517-02-71 (ички рақам: 10777), **Почта индекси:** 111700, **e-mail:** f.chirchiq@sud.uz

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СУДИ

Ўзбекистон Республикаси Олий суди	Ўзбекистон Республикаси, Тошкент шаҳри, А.Қодирий кўчаси, 1-уй, тел.: (71) 239-97-37, 239-02-13, почта индекси 100186, e-mail: info@supcourt.uz

ТОШКЕНТ ШАҲАР СУДИ

СУД НОМИ	МАНЗИЛ
Тошкент шаҳар умумюрисдикция суди (фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати)	**Манзил:** Мирзо Улуғбек тумани, Буюк ипак йули кўчаси, 246 уй, **Тел:** (55) 501-00-23 (ички рақам: 02629) **Почта индекси:** 100187, **e-mail:** f.toshkent@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Мирзо Улуғбек туманлараро суди	**Манзил:** Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, Боғишамол кўчаси, 57/10 уй, **Тел:** (55) 501-11-03 (ички рақам: 02673) **Почта индекси:** 100202, **e-mail:** f.m-ulugbek@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Миробод туманлараро суди	**Манзил:** Миробод тумани, Миробод кўчаси 19-уй, **Тел:** (55) 501-11-02 (ички рақам: 02718) **Почта индекси:** 100031, **e-mail:** f.mirobod@sud.uz
Фуқаролик ишлари бўйича Шайхонтохур туманлараро суди	**Манзил:** Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур тумани, А.Навоий кўчаси, 7 уй, **Тел:** (55) 501-10-30 (ички рақам: 02816) **Почта индекси:** 100011, **e-mail:** f.shayxontoxur@sud.uz

АРИЗАНИ ҚАЙТАРИШ АСОСЛАРИ

1. **ариза муомалага лаёқатсиз шахс томонидан берилган бўлса;**
2. **манфаатдор шахс номидан берилган ариза иш юритиш ваколатига эга бўлмаган шахс томонидан берилган бўлса;**
3. **иш мазкур суднинг судловига тегишли бўлмаса;**
4. **ариза ФПКнинг <u>189-моддасида</u> белгиланган талабларга риоя этилмаган ҳолда берилган бўлса;**
5. **битта аризада бир ёки бир нечта жавобгарга нисбатан бир нечта талаб бирлаштирилган бўлса, башарти бу талаблар ўзаро боғлиқ бўлмаса;**
6. **иш юритишга қабул қилиш ва ишни қўзғатиш тўғрисида ажрим чиқарилгунига қадар аризачидан аризани қайтариш ҳақида ариза келиб тушган бўлса;**
7. **давлат божи ва почта харажатлари белгиланган тартибда ва миқдорда тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжат тақдим этилмаган бўлса, давлат божини тўлашни кечиктириш мумкинлиги қонунда назарда тутилган ҳолларда эса бу ҳақда илтимоснома мавжуд бўлмаса ёки илтимоснома рад этилган бўлса;**
8. **мол-мулкни (ашёни. эгасиз деб топиш тўғрисидаги ариза қонунда белгиланган муддатдан олдин ёки қонунда назарда тутилган мол-мулкни (ашёни. аниқлаш ва ҳисобга олиш тартиби бузиб берилган бўлса;**
9. **даъвогар низони жавобгар билан медиация тартиб-таомилини амалга ошириш орқали ҳал қилиш тартибига риоя этилганлигини тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этмаган бўлса, башарти бу мазкур тоифадаги низолар учун қонунда ёки шартномада назарда тутилган бўлса.**

Аризани қайтариш тўғрисидаги ажрим устидан шикоят қилиниши (протест келтирилиши) мумкин. Ажрим бекор қилинган тақдирда, ариза судга дастлабки мурожаат қилинган кунда берилган деб ҳисобланади.

Аризанинг қайтарилиши йўл қўйилган камчиликлар бартараф этилганидан кейин судга умумий тартибда такроран мурожаат қилишга тўсқинлик қилмайди.

СУД ҲУЖЖАТИНИНГ ҚОНУНИЙ, АСОСЛИ ВА АДОЛАТЛИ ЭКАНЛИГИНИ ТЕКШИРИШ

Суд ҳужжатининг қонуний, асосли ва адолатли эканлигини текшириш мақсадида фуқаролик ишини апелляция, кассация ва тафтиш тартибида қайта кўриб чиқиш суд процесси иштирокчиларининг суд ҳужжати устидан шикоят беришга бўлган ҳуқуқини кафолатловчи ҳуқуқий институтнинг муҳим қисми ҳисобланади.

Апеляция инстацияси – бу қонуний кучга кирмаган суд ҳужжатларининг қонунийлигини ҳар томонлама текшириш бўйича фаолиятдир. Апеляция шикояти суд ҳужжатлари қабул қилингандан сўнг **1 ой ичида** берилиши мумкин.

Кассация инстацияси – бу қонуний кучга кирган суд ҳужжатларининг қонунийлигини ҳар томонлама текшириш бўйича фаолиятдир. Апеляция шикояти суд ҳужжатлари қонуний кучга кирган кундан бошлаб **6 ой ичида** берилиши мумкин.

Тафтиш инстацияси – бу қонуний кучга кирган суд ҳужжатларининг қонунийлигини ҳар томонлама текшириш бўйича фаолиятдир. Тафтиш тартибидаги шикояти суд ҳужжатилари қонуний кучга киргандан бошлаб **1 йил ичида** берилиши мумкин.

Тафтиш тартибида шикоят (протест) бериш тартиби ва муддати

Қорақалпоғистон Республикаси судининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судларининг фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъатида, Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий судида тафтиш тартибида кўрилиши лозим бўлган шикоят (протест) мазкур судлар номига йўлланади, бироқ ҳал қилув қарорини қабул қилган судга берилади

Тафтиш тартибидаги шикоят (протест) биринчи инстанция судининг ҳал қилув қарори, ажрими, қарори қонуний кучга кирган кундан эътиборан бир йил ичида берилади

Қорақалпоғистон Республикаси судига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судларига, Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий судига тафтиш тартибида шикоят (протест) бериш муддати кассация инстанцияси суди томонидан ажрим чиқарилгунига қадар ўтган тақдирда, шикоят (протест) кассация инстанцияси суди томонидан ажрим қабул қилинган кундан эътиборан уч ой ичида берилиши мумкин

Ҳал қилув қарорини қабул қилган суд шикоят (протест) келиб тушган кундан эътиборан беш кунлик муддатда шикоятни (протестни) ишни тафтиш тартибида кўрадиган судга иш билан бирга юбориши шарт

Тафтиш тартибида шикоятларни (протестларни) кўрадиган судлар (ФПК 419[5]-м)

Қорақалпоғистон Республикаси судининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судларининг фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати – тегишли фуқаролик ишлари бўйича туманлараро, туман, шаҳар судлари томонидан биринчи инстанция бўйича қабул қилинган ва апелляция ёки кассация тартибида кўриб чиқилган суд ҳужжатлари устидан берилган

Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий суди — ҳудудий ҳарбий судлар томонидан биринчи инстанция бўйича қабул қилинган ва апелляция ёки кассация тартибида кўриб чиқилган суд ҳужжатлари устидан берилган

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг Фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати: Қорақалпоғистон Республикаси судининг, вилоятлар, Тошкент шаҳар судларининг фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъатида, Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий судида апелляция ёки кассация ва тафтиш тартибида кўрилган тегишли фуқаролик ишлари бўйича туманлараро, туман, шаҳар судлари, ҳудудий ҳарбий судлар томонидан биринчи инстанция бўйича қабул қилинган суд ҳужжатлари устидан берилган

Ўзбекистон Республикаси Олий суди, Қорақалпоғистон Республикаси суди, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судлари, Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий суди томонидан биринчи инстанция бўйича қабул қилинган ва апелляция ёки кассация тартибида кўриб чиқилган суд ҳужжатлари устидан берилган тафтиш тартибидаги шикоятларни (протестларни) кўриб чиқади

Ўзбекистон Республикаси Олий суди раисининг ва Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг Ўзбекистон Республикаси Олий судининг Фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъатида тафтиш тартибида кўрилган ишлар бўйича қабул қилинган суд ҳужжатлари устидан келтирилган протести Ўзбекистон Республикаси Олий судининг Раёсати томонидан кўрилади.

СУД ҲУЖЖАТЛАРИНИ АПЕЛЛЯЦИЯ ТАРТИБИДА КЎРИЛИШИ

Суд ҳужжатлари устидан норози бўлиб апелляция тартибида шикоят бериш мумкин.

Тарафлар ва ишда иштирок этишга жалб қилинган бошқа шахслар, шунингдек ишда иштирок этишга жалб қилинмаган, аммо ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақидаги масала суд томонидан ҳал этилган шахслар, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил суднинг ҳал қилув қарори устидан апелляция тартибида шикоят қилиши мумкин, бундан тадбиркорлик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган низолар мустасно.

Прокурор, юқори турувчи прокурор прокурорнинг иштирокида кўрилган иш бўйича, шунингдек тарафларнинг мурожаати мавжуд бўлган тақдирда биринчи инстанция судининг қонуний кучга кирмаган ҳал қилув қарори устидан апелляция протести келтиришга ҳақли

Апелляция шикоятида (протестида) қуйидагилар кўрсатилган бўлиши керак:

1 • шикоят (протест) йўлланаётган суднинг номи;

2 • шикоят (протест) бераётган шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми (номи), унинг яшаш жойи ёки жойлашган ери (почта манзили);

3 • ишнинг рақами, шикоят қилинаётган (протест келтирилаётган) ҳал қилув қарори, ажрим, қарор қабул қилинган сана ва ушбу суд ҳужжатларини чиқарган суд;

4 • ҳал қилув қарорининг, ажримнинг, қарорнинг нотўғрилиги нимадан иборат эканлиги;

5 • шикоят (протест) бераётган шахснинг илтимоси;

6 • шикоятга (протестга) илова қилинган ёзма материалларнинг рўйхати.

Апелляция шикоятини шикоят бераётган шахс ёки унинг вакили имзолайди. Апелляция протестини прокурор ёки унинг ўринбосари келтиради ва имзолайди.

Апелляция шикоятида (протестида) шикоятни (протестни) берган шахснинг ёхуд унинг вакилининг телефонлари ва факслари рақамлари, электрон почта манзили кўрсатилиши мумкин.

СУД ҲУЖЖАТЛАРИНИ ТАФТИШ ТАРТИБИДА КЎРИЛИШИ

Биринчи инстанция судининг апелляция ёки кассация тартибида кўрилган ҳал қилув қарори, ажрими, қарори ҳамда апелляция ёки кассация инстанцияси судининг ажрими устидан қуйидагилар томонидан тафтиш тартибида шикоят (протест) берилиши мумкин:

- ишда иштирок этувчи шахслар, шунингдек ишда иштирок этишга жалб қилинмаган, аммо ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақидаги масала суд томонидан ҳал этилган шахслар
- Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил
- прокурор иштирокида кўрилган иш бўйича, шунингдек ишда иштирок этувчи шахсларнинг, ишда иштирок этишга жалб қилинмаган, аммо ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақидаги масала суд томонидан ҳал этилган шахсларнинг мурожаатлари мавжуд бўлган тақдирда Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ва унинг ўринбосарлари, вилоят прокурори, унга тенглаштирилган прокурорлар ва уларнинг ўринбосарлари

Кассация шикоятларини (протестларини) кўриб чиқадиган судлар

Қорақалпоғистон Республикаси судининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судларининг фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати — тегишли фуқаролик ишлари бўйича туманлараро, туман, шаҳар судларининг ҳал қилув қарорлари, ажримлари, қарорлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси суди, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судлари томонидан биринчи инстанция бўйича қабул қилинган ҳал қилув қарорлари, ажримлари, қарорлари устидан берилган;

Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий суди — худудий ҳарбий судларнинг ва Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий судининг биринчи инстанция бўйича қабул қилинган ҳал қилув қарорлари, ажримлари, қарорлари устидан берилган;

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг Фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати — Ўзбекистон Республикаси Олий судининг биринчи инстанция бўйича қабул қилинган ҳал қилув қарорлари, ажримлари, қарорлари устидан берилган кассация шикоятларини (протестларини) кўриб чиқади.

Фуқаролик процессуал кодексининг 405-моддасига кўра, Кассация шикояти (протести) кассатсия инстанцияси судининг номига йўлланади, лекин ҳал қилув қарорини, ажримни, қарорни қабул қилган судга берилади.

Суд ҳужжатини қабул қилган суд кассатсия шикояти (протести) келиб тушган кундан эътиборан беш кунлик муддатда уни кассатсия инстанцияси судига иш билан бирга юбориши шарт.

Апелляция шикоятларини (протестларини) кўриб чиқадиган судлар

Қорақалпоғистон Республикаси судининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судларининг фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати — тегишли фуқаролик ишлари бўйича туманлараро, туман (шаҳар) судларининг ҳал қилув қарорлари, ажримлари, қарорлари устидан берилган;

Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий суди — худудий ҳарбий судларнинг ҳал қилув қарорлари, ажримлари, қарорлари устидан берилган;

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг Фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъати — Қорақалпоғистон Республикаси судининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар судларининг, Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий судининг, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Олий судининг биринчи инстанция бўйича қабул қилинган ҳал қилув қарорлари, ажримлари, қарорлари устидан берилган апелляция шикоятларини (протестларини) кўриб чиқади.

Фуқаролик процессуал кодексининг 385-моддасига кўра, апелляция шикояти (протести) апелляция инстанцияси суди номига йўлланади, лекин ҳал қилув қарорини, ажримни, қарорни чиқарган судга берилади.

Апелляция инстанцияси суди биринчи инстанция судининг ҳал қилув қарори устидан берилган апелляция шикоятини (протестини) иш судга келиб тушган кундан эътиборан **1 ойдан ортиқ бўлмаган муддатда кўриб чиқади.**

Алоҳида ҳолларда, апелляция шикоятини (протестини) кўриб чиқиш муддати ишни кўраётган судлов ҳайъати томонидан кўпи билан **1 ойга узайтирилиши мумкин.**

СУД ҲУЖЖАТЛАРИНИ КАССАЦИЯ ТАРТИБИДА КЎРИЛИШИ

Суд қарорларига нисбатан кассация тартибида шикоят келтириш ва шикоятни судда кўриш тартиби

Фуқаролик процессуал кодексининг 403-моддасига кўра, Тарафлар ва ишда иштирок этувчи бошқа шахслар, ишда иштирок этишга жалб қилинмаган, аммо ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақидаги масала суд томонидан ҳал этилган шахслар, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил, бундан тадбиркорлик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган низолар мустасно, суднинг қонуний кучга кирган ва апелляция тартибида кўрилмаган ҳал қилув қарори, ажрими, қарори устидан кассация шикояти бериши мумкин.

Прокурор, юқори турувчи прокурор прокурорнинг иштирокида кўрилган иш бўйича, шунингдек ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган шахсларнинг мурожаати мавжуд бўлган тақдирда биринчи инстанция судининг қонуний кучга кирган ва апелляция тартибида кўрилмаган суд ҳужжати устидан кассация протести келтиришга ҳақли.

Кассация шикояти (протест) бериш тартиби ва муддати

Кассация шикояти (протести) биринчи инстанция судининг ҳал қилув қарори қонуний кучга кирган кундан эътиборан **олти ой** ичида берилиши мумкин.

Кассация шикояти (протести) бериш муддатини тиклаш ёки тиклашни рад этиш тўғрисида ажрим чиқарилади.

Ўтказиб юборилган кассация шикояти (протести) бериш муддати шикоят (протест) бераётган шахснинг илтимосномасига кўра кассация инстанция судининг судьяси томонидан, агар илтимосинома кассация шикояти (протести) бериш муддати ўтган кундан эътиборан **уч ойдан** кечиктирмай берилган бўлса ва ўтказиб юборилган муддат суд томонидан узрли деб топилса, тикланиши мумкин.

Кассация шикоятида (протестида) қуйидагилар кўрсатилган бўлиши керак:

1. шикоят (протест) йўлланаётган кассация инстанцияси судининг номи;
2. шикоят (протест) бераётган шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми (номи), унинг яшаш жойи ёки жойлашган ери (почта манзили);
3. ишнинг рақами, шикоят қилинаётган (протест келтирилаётган) ҳал қилув қарори, ажрим, қарор қабул қилинган сана ва ушбу суд ҳужжатини чиқарган суд;
4. ҳал қилув қарорининг, ажримнинг, қарорнинг нотўғрилиги нимадан иборат эканлиги;
5. шикоят (протест) бераётган шахснинг илтимоси;
6. шикоятга (протестга) илова қилинган ёзма материалларнинг рўйхати.

Кассация шикоятини шикоят бераётган шахс ёки унинг вакили имзолайди.

Кассация протести протест келтирган прокурор томонидан имзоланган бўлиши керак;

Кассация шикоятида (протестида) шикоятни (протестни) берган шахснинг ёхуд унинг вакилининг телефонлари ва факслари рақамлари, электрон почта манзили кўрсатилиши мумкин.